

ПРИКАЗ И АНАЛИЗА НА МАКЕДОНСКОТО ПРЕКРШОЧНО ПРАВО – ПРОБЛЕМИ

УДК 35.076.7(497.7)(049.3)
1.04 Стручна статија

Апстракт

Предмет на анализа на овој труд е Законот за прекршоци и неговата примена во пракса, како и дали е потребно да се направи определено унапредување на овие законски решенија. Заради изведување конзистентни заклучоци во трудот се анализира и работата на Државната комисија за одлучување во втор степен во областа на инспекцискиот надзор и прекршочната постапка. Потоа прикажани се и практични примери во однос на начинот на казнување на правните лица во Република Македонија од страна на прекршочните органи, висината на казните и забележките од страна на правните друштва. За анализа на примената на Законот за прекршоци во Република Македонија користени се официјалните податоци од Државната комисија за одлучување во втор степен во областа на инспекцискиот надзор и прекршочната постапка. Ова истражување е особено значајно бидејќи анализата на казнена политика е од значење за да се оцени ефикасноста на различните санкции. Односот помеѓу практика на казнување и стапките на прекршоци може да бидат значајни за изведување заклучоци за делотворноста на различните санкции и да покажат во која мера се применуваат поедини санкции.

Клучни зборови: прекршочни дела, санкција, правни лица, Државна комисија за одлучување во втор степен во областа на инспекцискиот надзор и прекршочната постапка, обврски, права, глоба, казни.

ВОВЕД

Прекршокот е противправно дело кое со закон е определено како прекршок, чии обележја се определени со закон и за кое е пропишана прекршочна санкција².

Новиот Закон за прекршоци претставува нов и реформски закон, кој се заснова врз начелото на законитост, итност, утврдување на материјалната вистина, контрадикторност на постапката, презумција на невиност, економичност на

¹Приказот го изработи Симона Крунговска, магистер по правни науки, од областа на казненото право на Правниот факултет Јустинијан I - Скопје, Генерален секретаријат на Владата на Република Македонија, сектор за правни работи, член во Здружение за кривично право и криминологија на Македонија.

² Закон за прекршоците (Службен весник на Република Македонија број 124/2015)

постапката. Донесувањето на законот предизвика потреба за измена на материјалните закони заради нивно усогласување со одредбите на овој закон, потреба за донесување на подзаконски прописи и потреба за донесување на нов Закон за основање на Државна комисија за одлучување во втор степен во областа на инспекцискиот надзор и прекршочната постапка.

Со овој закон се определуваат општите услови за пропишување на прекршоците и прекршочните санкции, општите услови за утврдување на прекршочната одговорност, за изрекувањето и извршувањето на прекршочните санкции и се пропишува прекршочната постапка што ја водат судовите, односно прекршочните органи, забрзаните прекршочни постапки, а со Законот за основање на Државна комисија за одлучување во втор степен во областа на инспекцискиот надзор и прекршочната постапка се основа Државната комисија за жалби. Целта на Законот за прекршоците е да обезбеди јавен ред и мир. По донесувањето на Законот за прекршоци од страна на Собранието, институциите започнаа со процес на усогласување на своите материјални закони со овој системски закон.

Предлог законот содржи 158 члена групирани и систематизирани во 33 глави. Главна поделба на законот се состои во поделбата на материјално-правни одредби (дел први), одредби кои ги регулираат забрзаните постапки, односно постапките за порамнување и спогодување (дел втори) – прекршочна постапка пред прекршочен орган и пред суд – (дел трети), Посебни постапки – (дел четврти) и Преодни и завршни одредби – (дел петти).³

Со формирањето на посебна Државна комисија, од една страна се гарантира правото на жалба на граѓаните против наведените одлуки, а од друга страна ќе се овозможи поголема ефикасност, економичност и стручност на решавањето на истите.

Како цели на предложеното законско решение се наведени:

- Гарантирање на правото на жалба во областа на инспекцискиот надзор и прекршочната постапка и
- Ефикасност, економичност и стручност во решавањето на жалба во областа на инспекцискиот надзор и прекршочната постапка

³ Закон за прекршоците (Службен весник на Република Македонија број 124/2015)

- Начелата на кои се заснова предлогот се истите на кои се заснова Законот за општата управна постапка.

Во рамките на овој текст ќе се осврнеме на позитивно - правните решенија преку кои постапката за прекршоци е уредена во Законот за прекршоци, какви се аргументите на правните лица во поглед на правната заштита пред Државната комисија за одлучување во втор степен во областа на инспекцискиот надзор и прекршочната постапка, и конечно дали нивните интереси се соодветно застапени, како и дали е потребно да се направи определено унапредување на овие законски решенија.

1.НАДЛЕЖНОСТ

Државната комисија е надлежна за решавање по жалби против:

- решенија донесени во прв степен во инспекциска постапка и
- одлуките за прекршок донесени од прекршочен орган, кога со закон е пропишано да одлучуваат во прекршочна постапка.

Против решението на Државната комисија може да се покрене управен спор пред надлежен суд. Тужбата против решението на Државната комисија не го одлага извршувањето на решението. Државната комисија во постапката за решавање по жалби ги применува одредбите од:

-Законот за општата управна постапка,

-Законот за инспекциски надзор, и

-Законот за прекршоците.

2.ЗАКОН ЗА ИНСПЕКЦИСКИ НАДЗОР

Примената и спроведувањето на постапката и за одлучување во втор степен во областа на инспекцискиот надзор - Законот за инспекциски надзор (“Службен весник на Р.М.”, бр. 50/2010, 162/2010, 157/2011, 147/2013, 41/2014 и 33/2015) меѓудругото ги уредува и правата и должностите на Инспекторите, права и обврски на Субјектите на инспекциски надзор и начинот и постапката на вршење инспекциски надзор.

Законот за инспекциски надзор се применува во сите постапки на вршење на инспекциски надзор кои ги вршат инспекциските служби во

- министерствата (инспекторати),
- органите на државната управа, и
- единиците на локалната самоуправа и градот Скопје.

Исклучок: Законот за инспекциски надзор не се применува во посебните постапки на вршење на инспекциски надзор во областа на даночното, царинското и финансиското работење.

2.1.ОБВРСКИ НА СУБЈЕКТОТ НА НАДЗОРОТ

Во постапката на инспекцискиот надзор, субјектот на надзорот е должен на Инспекторот да му овозможи:

- непречено вршење на инспекцискиот надзор;
- увид на исправи и податоци кои се потребни за вршење на надзорот;
- услови неопходни за непречена работа и утврдување на фактичката состојба; и
- пристап до просториите, производите, документите или кое било друго средство кое е предмет на инспекцискиот надзор.

Субјектот на надзорот по писмено барање на Инспекторот е должен:

- да го прекине работењето за време на инспекцискиот надзор, во случај кога на друг начин не може да го изврши надзорот и да ја утврди фактичката состојба,
- да изврши некоја активност во инспекциската постапка поради целосно утврдување на фактичката состојба и да определи рок за извршување на таа активност, и
- да му достави или подготви точни и целосни податоци, извештаи, материјали или други документи кои се неопходни за извршување на инспекцискиот надзор.

2.2.ПРАВА НА СУБЈЕКТОТ НА НАДЗОРОТ

Субјектот на надзорот има право:

-да дава изјави на записник и забелешки во однос на законитоста на постапката на инспекцискиот надзор, односот на инспекторот или точноста на утврдената фактичка состојба, со образложение за причините за тоа.

-да одбие да го потпише записникот, ако не се согласува со фактите кои се наведени во записникот или ако му е оневозможено правото да даде изјави и забелешки на записник.

Одбивањето да се потпише записникот не го спречува натамошното водење на постапката на инспекцискиот надзор. Субјектот на надзорот и одговорното лице во субјектот на надзорот се одговорни за непречено вршење на инспекцискиот надзор и за извршување на изречените мерки⁴. Субјектот на надзорот, односно одговорното лице во субјектот на надзорот е должно веднаш по истекот на рокот определен за извршување на инспекциската мерка, а најдоцна во рок од три (3) дена писмено да го известат инспекторот дали се извршени наредените инспекциски мерки.

3.МАТЕРИЈАЛНИ ЗАКОНИ ВО КОИ ТРЕБА ДА СЕ ИЗВРШИ УСОГЛАСУВАЊЕ СЕ ВО ПОСТАПКА

Во дел од законите е извршено усогласување.

Пример:⁵ со одредбите на член 13 од Законот за работните односи (пречистен текст) (Службен весник на РМ, бр.167/2015) регулиран е Договорот за вработување. Според ставот 1 на овој член, со потпишување на договорот за вработување се заснова работен однос меѓу работникот и работодавачот. Според член 261 од Законот за работните односи, инспекторот на трудот ќе поднесе барање за покренување на прекршочна постапка, ако констатира дека работодавачот, односно одговорното лице со повреда на закон извршиле прекршок. Согласно член 264 од ЗРО на работодавачот - правно лице, за прекршок ќе му се изрече глоба во износ од 7.000 евра ако:

-не е склучен договор за вработување меѓу работникот и работодавачот (член 13 став 1).

⁴ Официјални податоци од Државната комисија за одлучување во втор степен во областа на инспекцискиот надзор и прекршочната постапка

⁵ Официјални податоци од Државната комисија за одлучување во втор степен во областа на инспекцискиот надзор и прекршочната постапка

Според став 2 од член 264 и на одговорното лице во правното лице кога е утврдено дека не е склучен договор за вработување ќе му се изрече глоба во износ од 30% од одмерената глоба за правното лице

За одговорност на физичко лице доволна е небрежност, освен ако со закон за прекршокот не е определено дека ќе се изрече прекршочна санкција само кога прекршокот е сторен со умисла. На одговорно лице во правно лице или трговец поединец ќе му се изрече прекршочна санкција за прекршок кога до извршување на прекршокот дошло со негово дејствие, пропуштање на дејствие и пропуштање на должен надзор. Правното лице може да одговара за прекршок само ако тоа е посебно определено со законот со кој е пропишан прекршокот. Правното лице е одговорно за прекршок ако до извршување на прекршокот дошло со дејствие, пропуштање на дејствие или со пропуштање на должен надзор од надлежниот орган или одговорното лице во правното лице или лице овластено да постапува од името на правното лице, во рамките на својот надзор, или кога тоа ги пречекорило своите овластувања заради остварување корист за правното лице. За делата определени со закон прекршочно се одговорни сите правни лица, освен Република Македонија, државните органи и советите на единиците на локалната самоуправа. Правно лице кое е во стечај е одговорно за прекршок извршен пред започнувањето на стечајната постапка и може да му се изрече само посебна мерка на конфискација на имот, имотна корист и одземање на предмети. Одговорното лице во правно лице или трговец поединец, во случаите предвидени со закон, одговара за прекршок сторен од вработен во тоа правно лице или кај трговец поединец, ако до извршување на прекршокот дошло со пропуштање на должниот надзор врз работењето. Одговорноста на одговорното лице во правното лице или трговецот поединец не ја исклучува одговорноста на сторителот.

Глобата се пропишува и изрекува како главна санкција.

Глоба за физичко лице⁶:

-плаќање на паричен износ кој не може да биде помал од 15 евра ниту поголем од 1.000 евра во денарска противвредност.

⁶ Закон за прекршоците (Службен весник на Република Македонија број 124/2015)

Глоба за одговорно лице во правно лице и трговец поединец:

-30% од одмерената глоба за правното лице односно трговец поединец.

Глоба за службено лице:

-не може да биде помала од 50 евра ниту поголема од 2.000 евра во денарска противвредност.

Материјалниот закон со кој се пропишува прекршок, за физичкото и службеното лице може да пропише и повисока глоба од определената во Законот за прекршоците. Кога сторителот нема доволно имот, не е вработен, боледува од некоја болест и други слични околности што го оправдуваат тоа, може да се дозволи глобата да се исплати во рати, а рокот на плаќањето на глобата не може да биде подолг од шест (6) месеци.

На правни лица и трговец поединец за сторен прекршок може да им се изречат следниве санкции:

- опомена,
- глоба и
- привремена забрана за вршење одделна дејност.

Опомената како прекршочна санкција може да се изрече за прекршок сторен под особено олеснителни околности. Особено олеснителни околности се ако прекршокот се состои од неисполнување на пропишаната обврска или е нанесена штета, а сторителот пред донесувањето на одлуката за прекршок, ја исполнил пропишаната обврска, односно ја отстранил или ја надоместил нанесената штета. Глобата за правното лице се изрекува во износ не помал од 200 евра и не поголем од 5.000 евра во денарска противвредност. Глобата за трговец поединец не може да биде помала од 50 евра ниту поголема од 2.000 евра во денарска противвредност. Со материјалните закони со кој се пропишува прекршокот за изрекување глоба со мандатен платен налог може да се пропише износ кој не може да биде поголем од:

- 1.500 евра за правно лице
- 1.000 евра за трговец поединец.

За одредени прекршоци од областа на заштита на конкуренција, животната средина и во други области определени со закон може да се пропише глоба во процентуален износ кој изнесува до 2%, а за прекршоци од областа на електронски комуникации до 10% од вкупните приходи на правното лице во претходната финансиска година. Привремена забрана за вршење на одделна дејност на правно лице односно трговец поединец, може да се изрече ако:

-постои опасност со вршењето на таква дејност повторно да изврши прекршок опасен за животот или здравјето на луѓето или прекршок со кој може да се нанесе имотна штета на друго правно лице односно трговец поединец или на граѓани,

-на правното лице односно трговец поединец во последните две години му е изречена прекршочна санкција поради ист или сличен прекршок.

Во одлуката со која се изрекува санкцијата-привремена забрана за вршење на одделна дејност, се наведува дејноста чие вршење му се забранува на правното лице односно трговец поединец.

Критериуми за одмерувањето на висината на глобата⁷:

- вкупен приход остварен во претходната фискална година,
- просечен број на вработени врз основа на состојбата на крајот на претходниот месец во однос на месецот во кој е сторен прекршокот и
- претходно поведение на сторителот.

*Пример 1.*⁸ Прекршочниот орган на Министерството за труд и социјална политика постапува по Барањето за покренување на прекршочна постапка од 10.02.2016 година, за сторен прекршок од страна на „НОВА“ ДОО Скопје според член 264 став 1 точка 1 од ЗРО затоа што е утврдено дека не е склучен договор за вработување меѓу работникот и работодавачот. За овој прекршок на работодавачот- правно лице му се изрекува глоба во износ од 7.000 евра. „НОВА“ ДОО Скопје има вкупен приход остварен во 2015 година од 450.000 денари, просечен број на вработени со состојба на 31.01.2016 година од 7 вработени, и нема изречени правосилни прекршочни санкции.

⁷ Закон за прекршоците (Службен весник на Република Македонија број 124/2015)

⁸ Официјални податоци од Државната комисија за одлучување во втор степен во областа на инспекцискиот надзор и прекршочната постапка

За вкупен приход остварен во 2015 година од 2.500.000 денари или 30% од 7.000 евра или 2.100 евра. За просечен број на вработени со состојба на 31.01.2016 година од 7 вработени или 5% од 7.000 евра или 350 евра. За изречени правосилни прекршочни санкции - 0%. Во случајов на „НОВА“ ДОО Скопје ќе му се изрече глоба во износ од $2.100+350+0=2.450$ евра. На одговорното лице во „НОВА“ ДОО Скопје глоба во износ од 30% од изречената казна на правното лице или 735 евра

Пример 2:⁹

Прекршочниот орган на Државниот пазарен инспекторат при Министерството за економија постапува по Барањето за покренување на прекршочна постапка од 15.03.2016 година, за сторен прекршок од страна на „СТАРА“ ДОО Скопје според член 12 став 3 од Законот за угостителската дејност затоа што е утврдено дека дејноста ја вршел надвор од деловниот објект. За овој прекршок на правно лице му се изрекува глоба во износ од 1.000 евра. За овој прекршок на правно лице му се изрекува глоба во износ од 1.000 евра и помала. „СТАРА“ ДОО Скопје има вкупен приход остварен во 2015 година од 450.000 денари, просечен број на вработени со состојба на 31.01.2016 година од 2 вработени, и нема изречени правосилни прекршочни санкции. За вкупен приход остварен во 2015 година од 450.000 денари или 10% од 1.000 евра или 100 евра За просечен број на вработени со состојба на 31.01.2016 година од 2 вработени или 5% од 1.000 евра или 50 евра За изречени правосилни прекршочни санкции - 0%. Во случајов на „СТАРА“ ДОО Скопје ќе му се изрече глоба во износ од $100+50+0=150$ евра. На одговорното лице во „СТАРА“ ДОО Скопје глоба во износ од 30% од изречената казна на правното лице или 45 евра. За конфискација на имот и имотна корист и за одземање на предмети прибавени со прекршокот соодветно се применуваат одредбите за конфискација на имот и имотна корист и одземање на предмети од од Кривичниот законик. (чл.96-к за правно лице, чл.97 до 100-а за физичко лице и 100-а за предмети) Прекршочниот орган може да примени само мерка одземање на предмети. За прекршок за кои смета дека треба да се изрече мерка конфискација на имот и имотна корист, прекршочниот орган поднесува Барање за поведување на прекршочна постапка до Судот.

⁹ Официјални податоци од Државната комисија за одлучување во втор степен во областа на инспекцискиот надзор и прекршочната постапка

Општокорисна работа - кога сторителот не сака да ја плати глобата за прекршоците за кои е пропишано издавање на мандатен платен налог со можност место плаќање на глобата да се извршат определни работи. Општокорисната работа сторителот ја извршува/одработува во рок од 30 дена од денот на приемот на мандатниот платен, без надоместок, во државен орган, јавно препријатие, јавна установа или хуманитарна организација, во работни денови, за време на државни празници, саботни и неделни денови. Сторителот е должен на органот што го издал мандатниот платен налог да му донесе потврда дека ја извршил општокорисната работа.

4.ЗАСТАРЕНОСТ

Поведување и водење на прекршочната постапка

Прекршочната постапка не може да се поведе ниту да се води ако поминат три (3) години од денот кога е сторен прекршокот.

Застарувањето на прекршочното гонење започнува од денот кога е сторен прекршокот.

Извршувањето на изречената санкција не може да се изврши ако од денот на правосилноста на одлуката за прекршокот поминат три (3) години.

Застарувањето на извршување на прекршочната санкција започнува од денот кога одлуката за прекршокот станала правосилна.

Забрзани постапки за порамнување:

- мандатна постапка со издавање на мандатен платен налог
- постапка за издавање на прекршочен платен налог.

Кога овластениот орган за поведување на прекршочна постапка ќе констатира сторување на прекршок составува записник за сторен прекршок во кој ги забележува битните елементи на дејствието од кое произлегува правното обележје на прекршокот, времето, местото и начинот на сторувањето на прекршокот, описот на дејствието и лицата затекнати на самото место. Во записникот за сторен прекршок се дава предлог

за порамнување со издавање на мандатен односно прекршочен платен налог, а доколку е издаден се забележува неговото издавање. Записникот го потпишува овластено службено лице и сторителот. Мандатна постапка со издавање на мандатен платен налог се спроведува кога ќе се утврди дека е сторен прекршок за кој со закон е предвидено издавање на мандатен платен налог. На сторителот на прекршокот ќе му врачи мандатен платен налог, а плаќањето на глобата во определениот износ е должен да го изврши во рок од осум (8) дена од денот на врачувањето на мандатниот платен. Ако сторителот доброволно не ја плати глобата, мандатниот платен налог има сила на извршна исправа и службеното лице ќе го достави до органот надлежен за присилно извршување за негово извршување. Постапка за издавање на прекршочен платен налог се спроведува кога сторителот го признава делото што му се става на товар за што службеното лице му издава прекршочен платен налог.

Ако глобата со закон е пропишана во распон, службеното лице за прекршокот изрекува глоба во минималниот износ. Сторителот е должен да ја плати глобата во рок од осум (8) дена од приемот на прекршочниот платен налог и во таков случај плаќа половина од изречената глоба. Ако сторителот не ја плати глобата ворокот, службеното лице поднесува Барање за поведување на прекршочна постапка.

Забрзани постапки за спогодување:

- постапка за спогодување со физички и правни лица, и
- постапка за спогодување со деца.

Постапка на спогодување со физички и правни лица се спроведува за прекршоци за кои со закон е определено да се предложи на сторителот на прекршокот постапка на спогодување. Органот надлежен за поведување на прекршочна постапка во Записникот за констатиран прекршок ќе му предложи на сторителот на прекршокот постапка на спогодување и постигнување согласност со кој сторителот на прекршокот:

- ќе ја плати договорената глоба и другите давачки, и
- ќе ги отстрани последиците на прекршокот.

Записникот во кој се констатира согласноста за спогодување се потпишува од двете страни и во рок од три (3) дена од потпишувањето истиот се доставува до комисијата за спогодување во рамките на надлежниот орган. Постапката на

спогодување е итна и ако успее, се склучува спогодба за договорена глоба. Спогодбата има сила на извршна исправа и ако не се плати договорената глоба во утврдениот рок, истата се доставува на органот на управата надлежен за присилно извршување. Ако постапката за спогодување не успее, комисијата за спогодување во рок од 3 дена го известува надлежниот орган да поднесе Барање за поведување на прекршочна постапка. Ако Комисијата за прекршок утврди дека не постојат услови за поведување на прекршочната постапка барањето ќе го отфрли со решение. Не постојат услови кога: дејствието не е прекршок, има основи што ја исклучуваат одговорноста за прекршок, настапила застареност за поведување на прекршочната постапка, нема докази за сторен прекршок. Подносителот на барањето има право на жалба против решението со кое е отфрлено барањето за поведување на прекршочна постапка во рок од осум (8) дена. Ако Комисијата за прекршок утврди дека постојат законски услови за спроведување на прекршочна постапка, истата е должен да ја спроведе и да донесе одлука за прекршок. Одлучувањето по прекршоците Комисијата го спроведува во итна постапка. Прекршочниот орган може да води скратена постапка без присуство на сторителот на прекршокот, ако барањето ги содржи сите факти и докази или се заснова на јавни исправи како и кога сторителот е затечен при извршувањето на прекршокот. Комисијата за прекршок по службена должност ги прибавува доказите и ја утврдува фактичката состојба потребна за одлучување по прекршокот. Пред донесувањето на одлуката за прекршок, задолжително ќе го извести сторителот за прекршокот што му се става на товар и го поучува дека во рок од три (3) дена има право да се изјасни за фактите и доказите. Можност да се повика сторителот на прекршокот и усно да се изјасни за фактите и доказите. Во зависност од висината на пропишана глоба постапката пред Комисијата за прекршок мора да се заврши во рок од:

-два (2) месеци од денот на поднесувањето на барањето за поведување на прекршочна постапка за глоби во износ до 15.000 евра

-три (3) месеци за глоби во износ над 15.000 евра и

-шест (6) месеци за глоби во износ над 15.000 евра од областа на конкуренцијата и електронските комуникациите

Комисијата за прекршок донесува решение за прекршок со кое:

-утврдува одговорност на сторителот и му изрекува прекршочна санкција, или

-го ослободува од одговорност.

Комисијата за прекршок со решение може да ја запре постапката (сторителот умрел, правното лице престанало да постои, кога ќе се утврди дека прекршокот е извршен во состојба на непресметливост) или да ја прекине постапката (сторителот не е достапен на државните органи, настапила привремена душевна болест или за истото дело е покрената кривична постапка). Комисијата за прекршок може наместо изрекување на глоба на сторителот на прекршокот може да му изрече опомена. (за прекршок сторен под олеснителни околности кои го прават особено лесен или сторителот пред донесувањето на одлуката за прекршок, ја исполнил пропишаната обврска, односно ја отстранил штетата) Против одлуката за прекршок на Комисијата за прекршок може да се поднесе жалба во рок од осум (8) дена од денот на нејзиниот прием. Жалбата се поднесува преку Комисијата за прекршок до Државната комисија за одлучување во втор степен во областа на инспекцискиот надзор и прекршочната постапка. Жалба може да поднесе физичко или правно лице на кои им е изречена санкцијата, нивниот законски застапник и подносителот на барањето за поведување на прекршочната постапка. Комисијата за прекршок може ако најде дека жалбата е основана, и ако не е потребно да се спроведува нова постапка, да одлучи поинаку и со ново решение да го замени решението што се побива со жалбата. Жалбата го одлага извршувањето на одлуката за прекршок. Против одлуката за прекршок што ја донела Државната комисија може да се поднесе тужба за поведување на управен спор. Тужба може да поднесе сторителот на прекршокот (физичко или правно) и подносителот на барањето за поведување на прекршочната постапка. Тужбата не го одлага извршувањето на одлуката, која е конечна и извршна и претставува основ за присилно извршување согласно со одредбите од Закон за даночна постапка. Тужителот може заедно со тужбата да предложи на судот со посебно решение да го задржи извршувањето на одлуката до нејзината правосилност, ако тужителот докаже дека поради извршувањето ќе настане ненадоместлива штета.

Решението на Државната комисија може да се побива поради:

- неправилно е применет законот,

- актот е донесен од страна на ненадлежен орган, и

- во постапката која му претходела на актот не се постапило според правилата на постапката, или ако од утврдените факти е изведен неправилен заклучок во однос на фактичката состојба.

ЗАКЛУЧОК

Едно од основните прашања кои се поставуваше во врска со правното регулирање на прекршоците со нивниот специфичен карактер, кои како деликти кои се од помало значење, сепак, не треба да се занемаруваат, имајќи предвид дека со нив се врши нарушување на јавниот поредок беше дали казнувањето за прекршоците, како поблаги и помалку опасни дела треба да се во надлежност на судовите во судската постапка или да се препуштат на државната управа во посебна постапка¹⁰. Олеснувањето на работата на судството од ситни прекршоци доведе до нов Закон за прекршоци како и на формирање на Државна комисија за одлучување во втор степен во областа на инспекцискиот надзор и прекршочната постапка.

Во јавноста не ретко се истакнува дека казнената политика на Република Македонија е блага, па оттука, сè почесто јавноста бара да се поострат санкциите, а на сторителите на прекршочни дела да им се изрекуваат построги прекршочни санкции со цел да се намалат стапките на прекршоци, а истовремено, според сфаќањата на јавноста, построгите санкции ќе бидат справедливи согласно сторените прекршочни дела. Но, како резултат на бројни спроведени истражувања, може да се заклучи дека не строгоста на санкцијата, туку итноста на изречената санкција и извесната санкција ги одвраќаат лицата од сторување прекршочни дела.¹¹

¹⁰ Доц. д-р Искра Аќимовска-Малетиќ - Факултет за безбедност – Скопје

¹¹ Теоретичари што се занимаваат со истражувања во областа на застрашувањето како цел на казнувањето истакнуваат дека кога станува збор за генералната превенција, веројатноста од откривање и осуда е она што многу повеќе ги одвраќа сторителите на казнени дела, а не толку строгоста на казната (Bottoms et al.: 2004). Генералната превенција се базира на премисата дека заканата со кривична санкција ќе ги одврати потенцијалните сторители на казнени дела од криминално однесување. Истражувањата за (не)успешноста на генералната превенција главно се фокусирани на смртната казна и контрола на оружје. Така, на пример, резултатите од истражувањето за генерално превентивниот ефект на смртната казна покажале дека заканата од смртна казна за сторено дело убиство, немала ефект на одвраќање на сторителите на казнени дела (Maltz ([1984] 2001). Но, истражувањето за ефектот на генерална превенција по донесувањето заострени мерки за дела сторени со употреба на огнено оружје, покажале дека одделни казнени дела не се случиле како резултат на застрашувачкото дејство. Статистички е поткрепено становиштето дека веројатноста од откривање и осуда ја намалува стапката на криминалитет (Home Office: 2001, бр.129). Или, ризикот од казна, а не толку строгоста на казната е

Строгоста/ благоста на казнената политика не може да се цени само според бројот на изречени казни затвор, туку треба да се земат во предвид и другите санкции (паричната казна, останатите споредни казни, алтернативните мерки и сл.), што дополнително ја комплицира работата бидејќи луѓето различно ги перцепираат и ги сфаќаат поедините вредности како што се слобода, пари, углед и сл.¹²

Главни причини што доведуваат до нарушување на јавниот ред и мир се влошени брачни и семејни односи, нерасчистени имотно–правни и должничко–доверителни односи, влошена економска состојба, невработеност, алкохолизираност и употребата на наркотични дроги. Надлежните институции во рамки на своето превентивно работење со нивните служби ги интензивираат напорите за понатамошно намалување на овие прекршоци и одржување стабилност во јавниот ред и мир.

Оттука, потребни се дополнителни истражувања за казнената политика што ја водат судовите во Република Македонија. Прашање кое, исто така, заслужува особено внимание, се однесува на (не)воедначеноста на казнената политика.¹³ Правење разлика помеѓу кривични и прекршочни дела, кои сега се расфрлани во повеќе закони би ги минимизирало грешките што ги прават полицајците. Заради надминување на овие состојби добро би било да се донесе закон во кој се сублимираат сите дела против јавниот ред и мир.

Исто така, мора да се убеди јавноста која не ретко истакнува дека казнената политика во Република Македонија е блага, дека не строгоста на санкцијата, туку

најзначаен фактор за намалување на криминалот (Langan and Farrington: 1998). Исто така, се истакнува дека многу е покорисно да се работи на генерална превенција бидејќи истата се однесува на поголем број луѓе што може да има поголемо влијание врз пораст на стапката на вкупниот криминалитет, па така, истакнуваат дека построги казни ги одвраќаат потенцијалните сторители на казнени дела (Ibid). За ова в. повеќе: Груевска-Дракулевски, А. (2010) „Влијание на казната затвор врз рецидивизмот“ (докторска дисертација), Правен факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, стр.191-195.

¹² Во Република Македонија, како последица на развивањето на установите од полуотворен и отворен вид, во нашата држава настануваат промени во таа насока што постојано се зголемува бројот на осудените лица што казната затвор ја издржуваат во установи од полуотворен и отворен вид. Се оценува дека денес околу 3- 5% од осудените лица казната затвор ја издржуваат во установи од отворен вид, а 24-31% во установи од полуотворен вид. Пенолошките истражувања покажуваат дека постојат реални услови оваа структура и натаму да се менува во прилог на установите од полуотворен и отворен вид. Од друга страна, пак, според Годишните извештаи на Управата за извршување на санкциите на Република Македонија за работењето и состојбата во казнено-поправните и воспитно-поправните установи во Република Македонија за 2008, 2009, 2010 и 2011 година, во просек низ годините 32-34% од затворениците ја издржувале казната во затворено одделение на установата, 24-31% во полуотворено одделение, а околу 31% во отворено одделение. В. К. Turković: Komparativni prikaz osnovnih obilježja zakonske i sudske kaznene politike u Sloveniji, Austriji, Italiji, Njemačkoj i Republici Hrvatskoj, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu (Zagreb), vol. 11, broj 2/2004, str. 947-999

¹³ Проевски, В., (1977), Судско одмерување на казна, Скопје, стр.127.

итноста на изречената санкција и извесната санкција ги одвраќаат лицата од сторување казнени дела.¹⁴

КОРИСТЕНА ЛИТЕРАТУРА

- Официјални податоци од Државната комисија за одлучување во втор степен во областа на инспекцискиот надзор и прекршочната постапка,
- Груевска-Дракулевски, А. (2010) „Влијание на казната затвор врз рецидивизмот“ (докторска дисертација), Правен факултет „Јустинијан Први“ во Скопје,
- Закон за прекршоците (Службен весник на Република Македонија број 124/2015),
- В. К. Turković: Komparativni prikaz osnovnih obilježja zakonske i sudske kaznene politike u Sloveniji, Austriji, Italiji, Njemačkoj i Republici Hrvatskoj, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu (Zagreb), vol. 11, broj 2/2004, str. 947-999,
- Проевски, В., (1977), Судско одмерување на казна, Скопје.

¹⁴ За ова в. повеќе: Груевска-Дракулевски, А. (2010) „Влијание на казната затвор врз рецидивизмот“ (докторска дисертација), Правен факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.

THE MACEDONIAN MISDEMEANOR LAW - PROBLEMS

UDK 35.076.7(497.7)(049.3)
1.04 Professional Article

Abstract

Analyzed in this paper is the law of torts and its application in practice, as well as whether it is necessary to make a definite improvement in such legislation. Because of performing consistent conclusions in the paper analyzes the work of the State Commission for deciding in second instance in the field of inspection and misdemeanor proceedings. Then shown practical examples regarding the manner punishing legal entities in the Republic of Macedonia by the misdemeanor authorities, the amount of penalties and comments made by the legal companies. For the analysis of application of the offenses in the country used are the official statistics of the State Commission for deciding in second instance in the field of inspection and misdemeanor proceedings. This research is particularly important because the analysis of penal policy is important to evaluate the effectiveness of various sanctions. The relationship between the practice of punishment and rates of violations can be significant to extrapolate the effectiveness of various sanctions and demonstrate the extent to which apply individual sanctions.

Keywords: misdemeanor commissions, the State Commission for Second Degree Decision in the Area of Misdemeanor Procedure and Inspectorate Surveillance (State Commission), administrative proceedings, appeal.

¹⁵ Member of the Association for Criminal Law and Criminology of Macedonia